

27. 3. 2008

ID: 53839

Konkurs a splatnost vypořádacího podílu společníka

Pohledávka na vyplacení vypořádacího podílu společníka společnosti v konkursu vzniká ke stejnému okamžiku, ke kterému se již existující pohledávky úpadce stanou splatnými, tzn. tato pohledávka není splatnou prohlášením konkursu, neboť k tomuto datu pohledávka ještě neexistuje.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 969/2006, ze dne 9.1.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatele JUDr. J. V., jako správce konkursní podstaty úpadkyně H. z. z. p. v likvidaci, zastoupeného advokátkou, za účasti A. M. spol. s r. o., zastoupené advokátkou, o zaplacení 695.800,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v O. pod sp. zn. 26 Cm 230/2000, o dovolání navrhovatele proti rozsudku Vrchního soudu v O. ze dne 9. února 2006, č. j. 5 Cmo 544/2004-189, ve znění opravného usnesení ze dne 1. března 2006, č. j. 5 Cmo 544/2004-198, takto:, tak, že rozsudek Vrchního soudu v O. ze dne 9. února 2006, č. j. 5 Cmo 544/2004-189, ve znění opravného usnesení ze dne 1. března 2006, č. j. 5 Cmo 544/2004-198 se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem (ve znění opravného usnesení) změnil Vrchní soud v O. rozsudek Krajského soudu v O. ze dne 16. září 2004, č. j. 26 Cm 230/2000-161, tak, že zamítl návrh na zaplacení částky 695.800,- Kč s 18% úrokem z prodlení od 30. března 1998 do zaplacení (výrok I.) a současně rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně i odvolacím soudem (výroky II., III. a IV.).

Odvolací soud – s odkazem na § 148 odst. 2 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) ve znění účinném ke dni 9. února 1996, dle něhož prohlášení konkursu na majetek společníka nebo zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek jeho majetku má stejné účinky jako zrušení jeho účasti ve společnosti soudem – se ztotožnil se skutkovými závěry soudu prvního stupně. Vzal za prokázané, že k 9. únoru 1996, kdy byl prohlášen konkurs na majetek H. z. z. p., byla úpadkyně společnicí společnosti A. M. spol. s r. o. (dále jen „společnost“), přičemž výše jejího obchodního podílu činila 15 %.

Odvolací soud uvedl, že dříve, než přezkoumal soudem přiznanou výši vypořádacího podílu, na který měl navrhovatel proti společnosti podle § 148 odst. 2 obch. zák. zákonné právo, se zabýval tím, zda se navrhovatel ubránil vznesené námitce promlčení požadovaného plnění. Uzavřel, že prohlášením konkursu na majetek společnosti – H. z. z. p. – přechází podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen zákon o konkursu), oprávnění nakládat s jejím majetkem na správce konkursní podstaty – navrhovatele. Společnice se na společnosti účastní obchodním podílem, který je součástí jejího majetku. Bývalé společníci – úpadkyně – vznikne podle ustanovení § 61 odst. 2 obch. zák. právo na vypořádací podíl, a toto právo se stane součástí konkursní podstaty. Vzhledem k § 14 odst. 1, písm. g) zákona o konkursu se prohlášením konkursu nesplacené pohledávky stávají splatnými, a proto bude také právo na vypořádací podíl splatné tímto okamžikem, i když dokud nebude sestavena řádná účetní závěrka,

není známa výše dlužného plnění. Dle názoru odvolacího soudu však tato skutečnost není pro počátek běhu promlčecí lhůty uplatnění tohoto nároku u soudu právně významná, neboť soudem ustanovený správce konkursní podstaty věděl či aspoň vědět mohl, ve kterých obchodních společnostech má úpady obchodní podíl a jaké zákonné následky (§ 148 odst. 2 obch. zák.) jsou s tím spojeny. Z tohoto důvodu začala běžet čtyřletá promlčecí doba (§ 397 a § 391 odst. 1 obch. zák.) dnem 10. února 1996, to je následující den po prohlášení konkursu, a uplatnil-li navrhovatel proti společnosti pohledávku z titulu nezaplaceného vypořádacího podílu u soudu až 20. září 2000, stalo se tak po uplynutí této čtyřleté promlčecí doby. Odvolací soud tudíž dospěl k závěru, že se navrhovatel neubráníl vznesené námitce promlčení.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal navrhovatel dovolání, odkazuje co do jeho důvodů na ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“).

Dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávnou aplikaci ustanovení § 14 odst. 1 písm. g) zákona o konkursu v tehdy platném znění. Namítá, že dané ustanovení dopadá výlučně na pohledávky, které ke dni prohlášení konkursu již existovaly, zatímco jeho pohledávka vznikla až prohlášením konkursu. Argumentuje tím, že opačný výklad by vedl k absurdní situaci, kdy bude např. správcem provozován podnik úpadce a veškeré pohledávky a závazky včetně pracovních nároků vzniklé po prohlášení konkursu budou okamžitě splatné. Správce konkursní podstaty a dodavatelé tak budou permanentně v prodlení s plněním závazků, neboť dle dovolatele je zpravidla technicky neproveditelné plnit závazky v okamžiku jejich vzniku.

Dovolatel má dále za to, že řízení bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, namítaje, že odvolací soud opomenul přihlédnout k důkazu provedenému soudem prvního stupně – k zápisu z jednání mezi účastníky ze dne 30. března 1998 – ve kterém se společnost zavazuje uhradit vypočtenou výši vypořádacího podílu. Dovolatel argumentuje tím, že tento úkon představuje uznání dluhu ve smyslu § 323 obch. zák. a již z toho důvodu nemohl odvolací soud posoudit nárok jako promlčený.

Proto dovolatel požaduje, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Společnost ve vyjádření k dovolání argumentuje na podporu správnosti napadeného rozhodnutí. Uvádí, že subjektivní názor na běh promlčecí lhůty je v dané věci právně bezvýznamný a proto navrhuje, aby dovolání bylo zamítnuto.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Podle ustanovení § 148 obch. zák. nemůže společník společnosti s ručením omezeným ze společnosti vystoupit, může však navrhnout, aby soud zrušil jeho účast ve společnosti, nelze-li na něm spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Ustanovení § 113 odst. 5 a 6 platí obdobně (odstavec 1). Prohlášení konkursu na majetek společníka nebo zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek jeho majetku má stejné účinky jako zrušení jeho účasti ve společnosti soudem (odstavec 2). V ustanovení § 150 odst. 1 obch. zák. se pak stanoví, že společníku, jehož účast ve společnosti soud zrušil, vzniká právo na vypořádací podíl (§ 61 odst. 2 a 3).

A konečně, podle ustanovení § 13 odst. 5 zákona o konkursu (ve znění účinném k 9. únoru 1996), platilo, že účinky prohlášení konkursu nastanou dnem vyvěšení usnesení na úřední desce soudu. Tímto dnem se dlužník stává úpadcem a likvidátor po dobu konkursu nevykonává svou působnost.

Jak již uzavřel Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 25. února 2000, sp. zn. 21 Cdo 1573/99, vyplývá-li z ustanovení § 148 odst. 2 obch. zák., že prohlášením konkursu zaniká účast společníka ve společnosti

a vzniká mu právo na vypořádací podíl, pak sice obchodní podíl do konkursní podstaty spadá, avšak v podobě vypořádacího podílu jako ryze majetkového práva. Z uvedeného lze dovodit, že právo na vypořádací podíl vzniká, jakmile nabývá prohlášení konkursu právních účinků, tj. dnem vyvěšení usnesení o prohlášení konkursu na úřední desce soudu

Podle ustanovení § 14 písm. g) zákona o konkursu (ve znění účinném k 9. únoru 1996) má prohlášení konkursu mimo jiné i ten účinek, že nesplacené pohledávky a závazky týkající se konkursní podstaty se stávají splatnými. Aby se mohla nesplacená pohledávka týkající se konkursní podstaty stát prohlášením konkursu splatnou, musí v době, kdy toto prohlášení nabývá účinků, existovat. Tak tomu ale u pohledávky na vyplacení vypořádacího podílu není, neboť ta vzniká ke stejnému okamžiku, ke kterému se již existující pohledávky úpadce stanou splatnými.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání, rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Právní názor odvolacího je pro odvolací soud závazný (§ 243d odst. 1, věta druhá a § 226 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)